

УДК 159.9.07:378

DOI: 10.31732/2663-2209-2025-77-489-496

ПОНЯТТЯ АКАДЕМІЧНОЇ УСПІШНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ У КОНТЕКСТІ ПСИХОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Інна Шаталович¹, Олександр Шаталович²

¹К.ф.н., магістр психології, старший викладач кафедри загальної та соціальної психології, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, м. Дніпро, Україна, e-mail: shatalovych_i@365.dnu.edu.ua, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8679-9228>

²Д.ф.н., доцент, професор кафедри філософії, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, м. Дніпро, Україна, e-mail: shatalovych_o@365.dnu.edu.ua, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7388-9216>

THE CONCEPT OF ACADEMIC SUCCESS OF HIGHER EDUCATION STUDENTS IN THE CONTEXT OF PSYCHOLOGICAL RESEARCH

Inna Shatalovych¹, Oleksandr Shatalovych²

¹Ph.D. in Philosophy, M.Sc. in Psychology, Senior Lecturer at the Department of General and Social Psychology, Oles Honchar Dnipro National University, Dnipro, Ukraine e-mail: shatalovych_i@365.dnu.edu.ua, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8679-9228>

²Doctor of Sciences in Philosophy, Associate Professor, Professor of the Department of Philosophy, Oles Honchar Dnipro National University, Dnipro, Ukraine, e-mail: shatalovych_o@365.dnu.edu.ua, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7388-9216>

Анотація. Стаття присвячена дослідженню поняття академічна успішність, яка відіграє ключову роль у розвитку майбутніх професійних фахівців, а також є важливим показником у психологічних дослідженнях. Проте зазначене поняття не має чіткого однозначного тлумачення у науковій або нормативній літературі і відповідно, потребує термінологічного прояснення.

Метою роботи є експлікація поняття академічна успішність здобувачів вищої освіти у контексті психологічного дослідження. Для досягнення поставленої мети використано низку теоретичних методів, як-от: методи аналізу, синтезу, порівняння, класифікації, а також метафізичний і герменевтичний методи.

З'ясовано, що в першому – «зовнішньому» підході, академічна успішність відображає ступінь засвоєння обсягу знань, навичок, умінь, встановлених стандартами вищої освіти, з точки зору їх осмисленості, повноти, глибини, міцності і знаходить своє вираження в оціночних балах. Проте, орієнтація на оцінки та середній бал не завжди точно відображає навчальні досягнення чи когнітивний розвиток. Крім того, вузьке трактування успішності часто не враховує суб'єктивне сприйняття успішності самими студентами. Тому, цілком доцільно враховувати і другий – «внутрішній» підхід до розуміння академічної успішності, який умовно можна назвати «психологічним».

Висвітлено, що розуміння успіху в освіті є багатограним і включає як зовнішнє визнання, так і внутрішнє задоволення. У широкому значенні поняття успішності з точки зору психології містить у собі процес досягнення значущих цілей, результат їх досягнення, а також суб'єктивну задоволеність процесом і результатами діяльності. Відповідно, критеріями навчальної успішності у ЗВО є не тільки результативність навчання, виражена в оціночних балах академічної успішності, а й задоволеність, вмотивованість студентів на придбання знань, умінь і навичок. Проведений аналіз надав можливість з'ясувати академічну успішність як складову більш широкого феномену навчальної успішності, яку в межах подальших досліджень доцільно використовувати як у безпосередньому «зовнішньому» значенні середнього балу успішності, так і у «внутрішньому» значенні пошуку її психологічних чинників.

Ключові слова: успішність навчання, навчальна успішність, ефективність навчання, успішність студента, середній бал, академічний успіх.

Формули: 0; рис.: 0; табл.: 0, бібл.: 20

Abstract. The concept of academic performance plays a key role in the development of future professionals and is also an important indicator in psychological research. However, this concept does not have a clear unambiguous interpretation in the scientific or regulatory literature, so it requires terminological clarification.

The aim of the paper is to explicate the concept of academic success of higher education students in the context of psychological research. To achieve this goal, the authors use a number of theoretical methods, such as methods of analysis, synthesis, comparison, classification, as well as metaphysical and hermeneutical methods.

The first 'external' approach considers academic success as the degree of mastery of the amount of knowledge, skills, abilities established by higher education standards in terms of their meaningfulness, completeness, depth, strength and is expressed in grades. However, the focus on grades and GPAs does not always accurately reflect academic

achievement or cognitive development. In addition, a narrow interpretation of success often does not take into account the subjective perception of success by students themselves. Therefore, it is quite reasonable to take into account the second – ‘internal’ approach to understanding academic success, which can be called ‘psychological’.

The understanding of success in education is multifaceted and includes both external recognition and internal satisfaction. From the psychological point of view, the concept of success includes the process of achieving significant goals, the result of their achievement, as well as subjective satisfaction with the process and results of activity. Accordingly, the criteria of academic success in higher education institutions are not only the effectiveness of learning, which is expressed in the grades of academic performance, but also the satisfaction and motivation of students to acquire knowledge, skills and abilities. The analysis made it possible to identify academic performance as a component of the broader phenomenon of academic performance, which in further research should be used both in the direct ‘external’ meaning of the grade point average and in the ‘internal’ meaning of finding its psychological factors.

Keywords: *academic performance, learning effectiveness, student success, Grade Point Average, academic success.*

Formulas:0; fig.: 0; tabl.: 0; bibl.:20

Постановка проблеми. Рівень успішності здобувачів освіти являється важливим показником якості освіти у навчальних закладах та відіграє ключову роль у розвитку майбутніх професійних фахівців. Крім того, академічна успішність являється важливим показником у психологічних дослідженнях як соціально значуща характеристика і зовнішній критерій для валідизації інших психологічних показників.

Зазначимо, що актуалізація проблеми академічної успішності здобувачів вищої освіти зумовлена певною суперечністю, що притаманна сучасному процесу освіти. А саме: потреба суспільства у професійній освіті, метою якої є підготовка успішних у майбутній професійній діяльності фахівців, а в процесі навчання – успішних студентів, межує із відсутністю у суб’єктів освітнього процесу чіткого розуміння сутності поняття академічна успішність.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемі успішності здобувачів освіти присвячені численні праці як зарубіжних дослідників (серед яких слід зазначити Е. Аляхан, Р. Ассаджіолі, М. Аткинсона, Д. Баклі, Р. Бендлер, Б. Бріджес, Дж. Грехем, В. Джемса, Д. Д’юї, Д. Дюштегер, Д. Карнегі, Я. Кінзі, Г. Кух, А. Маслоу, К. Роджерса Д. Хайек та ін.), так і вітчизняних науковців. Зокрема, О. Даценко (2022) проводить психологічний аналіз концепту «успішність»; І. Якимчук (2023) досліджує специфіку уявлень здобувачів вищої освіти

про успішність навчання. А. Жуковська (2005) розглядає проблему оцінювання успішності студентів, а Х. Язєва (2016) – психологічні критерії академічної успішності здобувачів освіти. Успішність здобувачів освіти в контексті самоорганізації аналізує В. Долгов, А. Гриценко, Я. Шевелева (2016), а О. Козьменко (2020) з’ясовує успішність як духовно-культурну цінність.

Аналізуючи дослідницьку літературу, в першу чергу, слід звернути увагу на полісемантичне різноманіття у слововживанні термінів, які схожі за змістом але не тотожні з «академічною успішністю», як-от: «успішність навчання», «навчальна успішність», «ефективність навчання», «успішність студента», «академічний успіх».

Деякі дослідники розрізняють «успішність навчання» і «навчальну успішність». У такий спосіб, «успішність навчання» більше характеризує процесуальну та якісну складову навчання, а «навчальна успішність» демонструє результативний аспект навчання, виражений у кількісних оцінках (балах). Інші вважають, що академічна успішність є лише показником ефективності навчання поряд із навчальною успішністю та навчальною активністю.

Ще одним прикладом полісемантичного різноманіття є ототожнення питання успішності навчання із питанням його ефективності. Яскравою ілюстрацією є концепція В. Беспалька, яка була вагомою на радянському і пострадянському просторі. Зокрема, він

зазначав, що критерії якості опанування знань і умінь та критерії ефективності навчання є подібними, а інколи навіть тотожними. Відштовхуючись від твердження, що навчання призводить до оволодіння певними комплексами знань, умінь і навичок, він вважав, що важливим є максимально точно описати та виміряти опанування як зовнішній контрольований результат пізнавальної діяльності здобувача освіти. У такий спосіб, питання визначення ефективності навчання зведено до пошуку методів вимірювання якості засвоєння знань, умінь і навичок.

В зарубіжній літературі теж спостерігаємо вказане полісемантичне різноманіття. Наприклад, термін «успішність студента» дедалі частіше використовується як універсальне поняття, що охоплює широкий спектр досягнень здобувачів, включаючи їхній успіх у повсякденних справах, соціальних відносинах, позанавчальній діяльності та хобі. А поняття «академічний успіх» є дещо вужчим і, як правило, стосується результатів, характерних для освітнього процесу, таких як підсумкові оцінки та досягнення цілей, передбачених навчальними програмами. Однак, як зазначають Т. Йорк, К. Гібсон і С. Ранкін, це поняття водночас є і дещо розмитим, так як воно може суттєво змінюватися від академічних досягнень і набуття необхідних знань і навичок, до врахування задоволення і наполегливості або досягнення успіху після закінчення навчального закладу (York, Gibson & Rankin, 2015).

Отже, не зважаючи на значний спектр досліджень, поняття «академічна успішність» не має чіткого однозначного тлумачення у науковій або нормативній літературі і відповідно, потребує термінологічного прояснення.

Формулювання мети дослідження.

Метою роботи є експлікація поняття академічна успішність здобувачів вищої освіти у контексті психологічного дослідження.

Виклад основного матеріалу дослідження. Задля усунення наслідків впливу полісемантичного різноманіття, термінологічне прояснення доцільно почати із трактовки термінів «успішність» і «навчання» у психолого-педагогічній літературі.

Згідно педагогічного словникового визначення С. Гончаренко, успішність є характеристикою, що виражена в оціночних балах і пов'язана із показником ступеня (глибини, міцності) засвоєння знань, умінь і навичок, набутих учнями згідно з вимогами навчальної програми (Гончаренко, 1997, с. 340). Успіх, з точки зору діяльнісного підходу, – це максимальний збіг мети і результату. Психологічні дослідження, які торкаються теми успішності, оперують і такими категоріями як активність, воля, діяльність особистості.

Термін «навчання» у сфері вищої освіти трактується з педагогічних позицій як контрольований і регламентований навчальними планами цілеспрямований процес формування професійних знань, умінь і навичок, а також особистісних якостей у студентів (Шевченко & Шевченко, 2009, с. 217). Тобто, навчання характеризує процес передання знань, умінь і навичок і передбачає спільну навчальну діяльність здобувача освіти й викладача. Згідно психологічного словника (Синявський & Сергєєнкова, 2007) термін навчання розкривається через чотири родові ознаки: по-перше, як процес засвоєння (із видовими ознаками цілеспрямованості, організованості, плановірності, систематичності); по-друге, як розвиток (інтелектуальних можливостей); по-третє, як оволодіння (методами пізнання), по-четверте, як формування (наукового світогляду та професійних якостей).

Поеднання ознак успішності і навчання у словосполученні «успішність навчання» було введено у вітчизняний науковий обіг ще за радянських часів завдяки роботам Б. Ананьєва, який зазначає, що, успішність навчання свідчить

про якість навчальної діяльності як процесу, що протікає у часі. Сучасні вітчизняні дослідники відзначають, що успішність навчання охоплює поступове проходження освітніх ступенів і рівнів, засвоєння знань, набуття умінь і навичок, розвиток особистісного потенціалу, формування соціальної компетентності, адаптацію в суспільстві та підготовку до професійної діяльності (Шевченко & Шевченко, 2009, с. 218). Тобто успішність навчання можна трактувати як досягнення поставлених цілей, або результат, який перевершує очікування і забезпечує розвиток здобувача освіти із переходом на вищі рівні навченості через саморозвиток як внутрішньо зумовлену зміну особистісних якостей.

На основі аналізу літератури термін «навчальна успішність» у ЗНО можна визначити як показник ефективності навчального процесу. Він охоплює успішне проходження здобувача освітніми рівнями, розвиток і розкриття особистісного потенціалу, здібностей, прогресивні зміни у відносинах, мотивації до навчання, а також у вивченні й засвоєнні професійних знань, умінь та навичок. «Навчальна успішність», доречно зазначити, також включає реалізацію потреб здобувачів, їхнє інтелектуальне зростання та функціонування всіх складових навчальної діяльності.

У змісті поняття «успішність навчання» доречно виокремити три складові: когнітивну, емоційну та ціннісну. Ці складові утворюють певну систему, яка сприяє ефективній самореалізації здобувача освіти у значущій для нього навчальній діяльності. Недостатній розвиток однієї зі складових негативно впливає на успішність навчання. Так, слабкий розвиток емоційної компоненти призводить до поступового погіршення внутрішньої організації навчальної діяльності, у зв'язку з чим знижується успішність здобувача, утворюються прогалини в знаннях, що перешкоджають засвоєнню нового матеріалу, сповільнюється розвиток властивостей

розумової діяльності. Це призводить до погіршення якості навчальних результатів, посилює емоційне неблагополуччя здобувача освіти, закріплює за ним статус неуспішного. Наслідками недостатнього розвитку ціннісної сфери є спрямованість діяльності здобувача не на набуття знань, а на здобуття відмінних оцінок і позитивне підкріплення з боку викладачів та батьків.

Для співвідношення терміну «навчальна успішність» і терміну «академічна успішність» будемо спиратися на трактовку вітчизняних дослідників Н. Шевченко і А. Шевченко, які вважають, що навчальна успішність більш ширше поняття, яке включає академічну успішність як критерії разом з іншими критеріями, як-от, вмотивованість, активність, систематичність, зацікавленість та ін. (Шевченко & Шевченко, 2009, с. 218). Також і сучасна дослідниця Х. Язева вважає, що навчальна успішність більш широке поняття, яке включає академічну успішність. На її думку критерії навчальної успішності включають академічну (навчальну) успішність, яка виражається через бальну оцінку рівня досягнутих результатів. Додатково враховуються такі фактори, як зацікавленість, мотивація, якість і способи інтелектуальної діяльності. Це охоплює активність, інтенсивність, темп, тривалість, регулярність, а також баланс раціональних і нераціональних методів роботи (Язева, 2016, с. 210-211).

У підсумку зазначимо, що структуру навчальної успішності здобувачів вищої освіти можна представити через сукупність показників: академічної успішності, пізнавальної активності, самостійності, креативності та рефлексії. Якщо академічна успішність пов'язана із академічними досягненнями, то пізнавальну активність можна розглядати як поведінкову форму вираження мотивації. Пізнавальна самостійність необхідна студентам для прийняття автономних рішень у процесі подолання навчальних труднощів. Вона виявляється в прагненні та вмінні самостійно мислити, знаходити свій підхід до розв'язання поставленої задачі, у

незалежності власних суджень, у бажанні зрозуміти навчальну інформацію та вивчити способи її добування. Креативність можна розглядати як здатність особистості до перетворення оточення або самої себе з метою ефективної взаємодії із зовнішнім світом. На думку Е. Торренса (Torrance, 1979), креативність у процесі навчальної діяльності знаходить своє вираження в загостреному сприйнятті особистістю того, хто навчається, недоліків, прогалин у знаннях, відсутніх елементів, дисгармонії тощо. Рефлексію, у якості складової навчальної успішності, можна розглядати, як процес самоаналізу, особливе джерело знань, що спирається на внутрішній досвід суб'єкта, усвідомлення того, як особистість сприймають і оцінюють інші.

Крім розглянутої проблеми полісемантичного різноманіття щодо слововживання термінів, пов'язаних із успішністю, зазначимо ще одну термінологічну проблему, що потребує уточнення у межах даного дослідження. Вона стосується двох підходів до розуміння академічної успішності, які також можуть давати певне різне розуміння під час наукової роботи.

Перший – «зовнішній» підхід, який також умовно можна назвати «педагогічним», свідчить про те, що значна кількість науковців розглядає академічну успішність здебільшого через призму академічних досягнень. Так, наприклад, Ю. Бабанський, В. Давидов, І. Лернер розглядають успішність навчання з точки зору якості освіти, в контексті проблеми ефективності та результативності навчання. Зарубіжні дослідники К. Йен і С. Лю (Yen & Liu, 2009), досліджуючи дистанційну освіту у коледжах, застосовують термін «успішність студентів» у вузькому значенні підсумкових оцінок курсу. К. Ердем, І. Шентюрк, К. Арслан пов'язують академічну успішність із вимірюванням загального середнього балу (Erdem, Şentürk & Arslan, 2007).

Слід зазначити, що середній бал (Grade Point Average) протягом навчання

або загальний середній бал за результатами іспитів (Cumulative Grade Point Average) є найбільш поширеними показниками, на які спираються зарубіжні дослідження успішності навчання.

Аналогічно і в українській аналітичній літературі зустрічаємо, що успішність навчання здобувача вищої освіти відображає середній бал сесійних екзаменаційних оцінок (Ковтунець & Раков, 2015, с. 10). Відповідний підхід зустрічаємо і в нормативно-законодавчих документах, зокрема, у постанові Кабінету Міністрів України щодо Порядку призначення і виплати стипендій, що навчальні досягнення (успішність) визначається у балах відповідно до критеріїв оцінювання. Ці критерії враховують обсяг і складність навчального матеріалу, обсяг самостійного опрацювання нового матеріалу, трудомісткість підготовки до практичних занять та інше (Постанова Кабінету Міністрів України, 2016, п. 13).

Вказана обставина, ймовірно, пов'язана з більшою доступністю даних для аналізу щодо навчальних оцінок. І коли, наприклад, академічну успішність іноді визначають як академічну стійкість або наполегливість, однак ці аспекти також здебільшого вимірюють через оцінки та середній бал (Finn & Rock, 1997).

Отже, в першому – «зовнішньому» підході, академічна успішність відображає ступінь засвоєння обсягу знань, навичок, умінь, встановлених стандартами вищої освіти, з точки зору їх осмисленості, повноти, глибини, міцності і знаходить своє вираження в оціночних балах. Основним запитом цього напрямку є створення умов навчально-виховного процесу, які сприяють подоланню низької успішності навчання. Тобто, бально-оцінкова система є тим формальним показником, спираючись на який суб'єкти навчального процесу, як правило, роблять висновок про академічну успішність студентів.

Проте необхідність даного підходу, ще не свідчить про його достатність. Як підкреслює вітчизняний дослідник

О. Виноградов (2018, с. 34), хоча «академічну успішність», як правило, оцінюють за рівнем знань і умінь, засвоєних здобувачем, але у такий спосіб її валідність стосовно поведінки людини в реальних життєвих ситуаціях може бути зниженою. Питання визначення ефективності навчання часто підмінюється лише оцінкою якості засвоєння. Проблема засвоєння знань може затьмарювати інші важливі аспекти. Коли дослідники освіти використовують термін «академічний успіх», зосереджуючись при цьому лише на вузьких показниках, це може призводити до неповних висновків, які не враховують усіх ключових аспектів.

Орієнтація на оцінки та середній бал не завжди точно відображає навчальні досягнення чи когнітивний розвиток (Arum & Roksa, 2011). Дослідження М. Качія, С. Лінам і Р. Сток, присвячене сприйняттю академічної успішності студентами, показало, що для здобувачів освіти важливими складовими академічного успіху є не лише підсумкові результати, а й сам процес навчання. Студенти підкреслюють значення особистісного й професійного зростання, досягнення успіхів, самопізнання, а також набуття нових знань і умінь (Cachia, Lynam & Stock, 2018).

Отже, вузьке трактування успішності, яке ми зустрічаємо у першому підході, часто не враховує суб'єктивне сприйняття успішності самими студентами. І якщо поняття «успішність» лише стимулює прагнення тих, хто навчається, домагатися навчальних цілей за будь-яку ціну; стимулювання мотивів змагання та конкуренції без підкреслення їх значущості для особистісного розвитку може створити ризик для внутрішнього почуття задоволення своєю діяльністю. Особливо це важливо, оскільки саме в період навчання особистість досягає своїх перших соціально значущих успіхів і переживає їх вплив. Щодо психологічного аспекту, підвищення успішності у вишах дає здобувачам освіти відчуття продуктивності прожитого життя, впевненості у своїх

силах, у спроможності контролювати своє життя, приймати рішення і втілювати їх.

Відповідно, визначення та аналіз ключових факторів успішної навчальної діяльності у вищих закладах освіти дедалі більше вимагає врахування сфери психічних станів та активної свідомості, які не піддаються прямому або опосередкованому зовнішньому контролю.

Тому, цілком доцільно враховувати і другий – «внутрішній» підхід до розуміння академічної успішності, який умовно можна назвати «психологічним». З точки зору С. Рубінштейна, С. Лисенкова, В. Вілюнас поняття успішності навчання розглядається як особливий емоційний стан студента, що виражає його особисте ставлення до діяльності та результатів. Як підкреслюють вітчизняні дослідники Н. Шевченко і А. Шевченко, важливу роль у навчальному процесі має відігравати самостійна робота, самоконтроль за власними діями, глибоке усвідомлення цілей та наслідків своєї діяльності, а також безперервне підвищення освітнього рівня (Шевченко & Шевченко, 2009, с. 217). Також, в більш широкому значенні розглядають успішність студентів і зарубіжні дослідники. Так, Г. Кух та його колеги, розуміють під цим поняттям поєднання академічних досягнень, залученості до освітньої діяльності, задоволення, здобуття знань, наполегливості, досягнення освітніх цілей та подальшого успіху після завершення навчання. Вони визнають, що студенти вступають до коледжу з різним рівнем підготовки, що може впливати на їхню академічну успішність, але підкреслюють, що певні педагогічні методи й середовище також можуть позитивно впливати на результати навчання (Kuh, et al., 2006). Досягнення і задоволеність людини досягнутими результатами мають чітке співвідношення, яке залежить від її індивідуальних особливостей. У такий спосіб, можна дійти висновку, що обґрунтування феномену «успішність» має прямий стосунок до проблеми

самоідентифікації особистості, її самооцінки.

Тобто представники «психологічного» напряму спрямовують увагу на вивчення особливостей особистості учнів, які не встигають, що виявляються в процесі навчання, на виявлення своєрідності самого процесу їх навчальної діяльності. Особистісний підхід в оцінці успішності передбачає врахування задоволеності особистості процесом і результатами діяльності.

Підводячи підсумок, зазначимо, що розуміння успіху в освіті є багатограним і включає як зовнішнє визнання, так і внутрішнє задоволення. Залучення до досліджень не тільки стандартних показників успішності, а й самооцінки студентів є важливим аспектом у вивченні їхньої академічної успішності. Якщо у межах першого напряму успішність навчання розглядають у більш вузькому значенні як результативність та ефективність навчання, то у другому напрямі поняття «успішність» у більш широкому значенні враховує особливий емоційний стан учня, який виражає його особисте ставлення до діяльності та її результатів. Отже у широкому значенні поняття успішності з погляду психології містить у собі процес досягнення значущих цілей, результат їх досягнення, а також суб'єктивну задоволеність процесом і результатами діяльності. Відповідно, критеріями навчальної успішності у ЗВО є не тільки результативність навчання, виражена в оціночних балах академічної успішності, а й задоволеність, вмотивованість студентів на придбання знань, умінь і навичок.

Література:

1. Виноградов, О. Г. (2018). Академічна успішність як критерій і предиктор. *Український психологічний журнал*, 4, 33-43.
2. Гончаренко, С. (1997). *Український педагогічний словник*. Київ: Либідь.
3. Даценко, О. А. (2022). Психологічний аналіз концепту "успішність". *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія : Психологія*. 33(72), 5, 9-14.

Проведений аналіз надав можливість з'ясувати академічну успішність як складову більш ширшого феномену навчальної успішності, яку в межах подальших досліджень доцільно використовувати як у безпосередньому «зовнішньому» значенні середнього балу успішності, так і у «внутрішньому» значенні пошуку її психологічних чинників.

Висновки. Розглянуто проблему полісемантичного різноманіття термінів, пов'язаних із академічною успішністю. Для подолання різночитання вихідних понять запроваджено термінологічне уточнення понятійного апарату дослідження. З'ясовано, що під академічною успішністю навчання розуміють якісну характеристику результатів навчальної діяльності здобувача, яка є одним із показників ефективності, результативності та продуктивності освітнього процесу, відображає ступінь засвоєння обсягу знань, навичок, умінь, установлених стандартами освіти, з погляду їхньої осмисленості, повноти, глибини, міцності та знаходить своє вираження в оціночних балах.

Визначено, що академічну успішність здобувачів вищої освіти доцільно розглядати на основі їхніх середніх балів, а в більш широкому значенні – із врахуванням психологічних факторів. Тобто, академічна успішність проявляється не тільки в якісному засвоєнні здобувачем певного обсягу знань, набутті вмінь і навичок застосування теоретичних знань на практиці. Ще більш важливим є те, які якісні зміни відбулися в особистості здобувача, в його ставленні до процесу та результатів власної навчальної діяльності.

- Retrieved from [http://nbuv.gov.ua/UJRN/sntnvusp_2022_33\(72\)_5_4](http://nbuv.gov.ua/UJRN/sntnvusp_2022_33(72)_5_4)
4. Долгов, В. М., Гриценко, А. С., Шевелева, Я. В. (2016). Успішність студентів в контексті самоорганізації. *Питання прикладної математики і математичного моделювання*, 16, 55-66. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ppmmm_2016_16_7
 5. Ковтунець, В. В., & Раков, С. А. (Ред.). (2015). *Дослідження якості конкурсного відбору студентів вищих навчальних закладів за результатами*

зовнішнього незалежного оцінювання: аналітичні матеріали. Київ: Нора-Друк.

6. Жуковська, А. Л. (2005). Проблема оцінювання успішності студентів. *Науковий пошук молодих дослідників: зб. наук. праць*, 2, 101-104.

7. Козьменко, О. І. (2020). Успішність як духовно-культурна цінність вищої освіти США. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*, 2, 57-68. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/domtp_2020_2_7

8. Постанова Кабінету Міністрів України «Порядок призначення і виплати стипендій» № 1050 (2016). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/882-2004-%D0%BF#n17>

9. Синявський, В. В., & Сергєєнкова, О. П. (2007). *Психологічний словник*. Київ: Науковий світ.

10. Шевченко, Н. Ф., & Шевченко, А. І. (2009). Успішність студентів як проблема педагогіки вищої школи. *Вісник Запорізького національного університету. Педагогічні науки*, 2, 216-220. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vznu_ped_2009_2_45

11. Язева, Х. В. (2016). Психологічні критерії академічної успішності студентів. *Актуальні проблеми психології в закладах освіти*, 6, 210-213. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/akprpzo_2016_6_39

12. Якимчук, І. П. (2023). Специфіка уявлень здобувачів вищої освіти про успішність навчання. *Вісник Національного університету оборони України*, 2, 161-166. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnaou_2023_2_20

13. Arum, R., & Roksa, J. (2011). *Academically adrift: Limited learning on college campuses*. Chicago, IL: University of Chicago Press.

14. Cachia, M., Lynam, S., & Stock, R. (2018). Academic success: Is it just about the grades? *Higher Education Pedagogies*, 3:1, 434-439. DOI: 10.1080/23752696.2018.1462096

15. Erdem, C., Şentürk, İ., & Arslan, C. (2007). Factors Affecting Grade Point Average of University Students. *The Empirical Economics Letters*, 6 (5), 360-368.

16. Finn, J.D., & Rock, D.A. (1997). Academic success among students at risk for school failure. *The Journal of Applied Psychology*, 82(2), 221-234.

17. Torrance, E. P. (1979). *The Search for Satori and Creativity*. Buffalo N. Y.: Creative Education Foundation.

18. Kuh, G.D., Kinzie, J., Buckley, J.A., Bridges, B.K., & Hayek, J.C. (2006). *What matters to student success: A review of the literature commissioned report for the National Symposium on postsecondary student success: Spearheading a dialog on student success*. National postsecondary education cooperative.

19. Yen, C.-J., & Liu, S. (2009). Learner autonomy as a predictor of course success and final grades in community college online courses. *Journal of Educational Computing Research*, 41(3), 347-367. DOI:10.2190/EC.41.3.e

20. York, T.T., Gibson, C., & Rankin, S. (2015). Defining and measuring academic success. *Practical assessment, research and evaluation*, 20(5), 1-20.